

Notes for Lillade Cove

Dec 16 09) old man 1933.

Belvis open tippin,

- Page 1-3 (from birds for living) Belvis in open tippin.
- " 51 (after 50) 50
- " 53-55 in the open tippin.
- " 66-70 Belvis in the open tippin.
- " 71
- " 79-117 in the open tippin.
- " 119-120 50

2 1/2

1-2-14

Page 1

~~1. Hunt 10 13, 5, 7, 11, 12~~
~~2. 4~~
~~3. Hunt 6 15-22/28~~
~~4. 8, 11, 12~~
~~5. 4~~
~~6. 10~~
~~7. 13~~
~~8. 2~~
~~9. 15-26~~
~~10. 14~~

Möte for lukkede dører den 22 mai kl. 12 form.

President: Hambro.

Dagsorden:

Innstilling fra Stortingets Presidentskap om offentliggjørelse av
minister Wedel Jarlsbergs forklaring (Innst. S. H).

Presidenten: Representanten hr. Lykke, som har
været permittert, har atter tatt sete.

*Presidenten gjør oppmerksom på, at der holdes et kort refe-
ratmöte umiddelbart etterat ^{Det hemmelige møtet} i stortinget er avsluttet for at
en kgf. prp. om forandringer i skattelovene angående beskatningen
av stortingsmenns godtgjørelse med en gang kan bli referert og over-
sendt til komiteen.*

Presidenten foreslår møtet satt for lukkede dører og be-
trakter det som enstemmig bifalt, ^{Presidenten} og foreslår, at regjeringens med-
lemmer og de i forretningsordenens § 54 nevnte funksjonærer gis
adgang til møtet. Vingen har uttalt sig derimot og det ansees en-
stemmig bifalt.

Der blev i møte for åpne dører forleden av representanten
hr. Langeland fremsatt følgende forslag: "Det henstilles til pre-
sidentskapet å bringe klarhet i spørsmålet ^{d.a.} hvem av deltagerne i
ppr. det hemmelige stortingsmøte den 16. mai har begått diskresjonsbrudd."
Presidenten henstiller til hr. Langeland å ta forslaget tilbake.
Det er ganske overflødig, fordi presidentskapet den hele tid har
arbeidet med denne sak, men den er av den art at den ikke offentlig
kan diskuteres, ikke engang i et møte for lukkede dører, hvor
pressen er tilstede.

Langeland: Jeg finner ikke grunn til å ta det tilbake.

Presidenten:

Ja, da tror jeg å turde uttale på presidentskapets vegne, at presidentskapet finner ingen grunn for stortinget til å vedta dette forslag. Det ligger i selve sakens natur, at de opplysninger som her kunde være å gi kan presidentskapet på dette tidspunkt ikke engang gi i denne forsamling. ~~Presidenten~~

Votering:

Langelands forslag blev mot 23 st. Ikke bifalt.

Presidenten: Presidenten foreslår så, at de samme pressemenn som var tilstede i møtet den 16. mai får adgang til å overvære også dette møte. Ingen har uttalt sig derimot, og det ansees som enstemmig bifalt.

Til behandling foreligger den på ~~mandag~~ ^{dagens best} opførte sak:

Innstilling fra Stortingets presidentskap om offentliggjørelse av minister Wedel Jarlsbergs forklaring (inst. S. H).

Presidenten: Stortingets utenriks- og konstitusjonskomite har i anledning av ovennevnte spørsmål sendt følgende skrivelse til presidentskapet:

"Efter anmodning av stortingets presidentskap har nærværende komite idag drøftet spørsmålet om offentliggjørelse av minister Wedel Jarlsbergs forklaring.

Slik som omstendighetene nu ligger an finner komiteen enstemmig at forklaringen bør offentliggjøres."

Presidentskapet slutter sig til komiteen og innstiller derfor til stortinget å fatte følgende beslutning:

"Minister Wedel Jarlsbergs forklaring i møte for lukkede dører den 16 mai 1933 og stortingets forhandlinger i møte for lukkede dører den 15 mai 1933, hvor innkallelisen blev besluttet, blir å offentliggjøre fra det tidspunkt presidentskapet bestemmer."

4

Greve: Forinnen vi går over til behandlingen av dette spørsmål vil jeg få lov til å gjøre en anmerkning ved den noget tilfeldige innkallelse til et møte som dette. På det program som er for uken er der ikke berammet noget møte ^{i forutsettning} ~~tid~~, og man vet jo, at de komiteemedlemmer, som ikke er innkalt til komitemøte, møter rent tilfeldig her - de kan jo f.eks. arbeide med stortingssaker hjemme. Da er det altså rent tilfeldig, at vi kan se i avisen, at her skal være et møte som dette, og først når vi kommer herved efter en tilfeldig lesning i avisen får vi sakene utlevert. Jeg tror, det vilde være heldigere, om man ved en annen anledning fikk bedre tid på sig enn ved denne anledning her.

Presidenten: Presidenten Ejör opmärksom på at allerede fredag blev det varslet fra presidentstolen at det var tanken å holde et sådant möte, og innkallelsen blev med vanlig reglementsmæssig varsel ^{om} meddelt lördag. Det er mulig at det vil være ønskelig ved særlige anledninger at der blir sendt særlig varsel til de representanter som ikke er i stortinget en lördag, og presidentskapet skal overveie om man burde forholde sig således ved möter av denne art.

6
Hundseid: Jeg synes at det er rimelig at jeg får gi min redegjørelse for debatten om hvorvidt offentliggjørelse skal skje eller ikke.

Presidenten: Presidenten har også gått ut fra at der vil bli foreholdt slik.

Hundseid: Jeg vil først få lov til å spørre presidenten om der er adgang til at jeg kan avgi denne erklæring, som jeg nu skal avgi, under eds ansvar? Jeg føler nemlig trang til å holde dette foredrag på samme vilkår som minister Wedel.

7
Presidenten: Presidenten går ut fra, hvis ingen innvending frem-
kommer, at der må være full adgang for representantene til når han
har avgitt sin erklæring å forlange den bekreftet med ed.

Peersen: Jeg er slett ikke så ganske sikker på det. For det første vil jeg si at det er unødlig for oss å se hr. Hundseids erklæring bekræftet med ed. Når hr. Hundseid har avgitt den så har han avgitt den på samme vilkår som enhver mann som taler i denne forsamling. Han står til troende, og det gjør selvfølgelig også hr. Hundseid. Ed skal jo kun avlegges når man innkalles etter grunnlovens § 75 h. Hr. Hundseid er jo ikke innkallt, så at han skal få anledning til å avlegge ed når han nu er ferdig, det synes jeg av formelle grunner ~~at~~ ^{at det} ikke ^{vedr} skuldevtale om. Jeg står høist skeptisk overfor presidentens forslag i så henseende, og vil, hvis forslaget skal bli fremsatt, stemme imot det. Jeg anser det unødlig og formelt uriktig.

9
Olsen-Hagen: Jeg vil ^{adv.}gi den samme erklæring. Jeg synes det er uriktig når en mann ikke er innkallt efter grunnlovens § 75 h og dertil er stortingsmann, at han skal avlegge ed. En stortingsmanns ord må stå til troende.

Eieslønd : Eg tykkjer ikkje det er grunn til at hr. Hundseid skal stadfesta si frasseegn med eid. Han er stortingsmann ^{som oss} og ~~me er~~ stortingsmenn, me har vaar plikt til alltid aa prøva aa faa sanninga fram so langt det staar til oss. Me har ansvarss-lova over oss. Men ein mann som vert kalla inn etter § 75 h i grunnlova han er ikkje stortingsmann og kjem soleis ikkje inn under det ansvar som ^{ein} stortingsmann har som stortingsmann. Eg tvilar ikkje paa at det vert det same for hr. Hundseid, ^{han har velge med sigill} og at det er ingen mann i salen som vil tvila paa at hans tale har er etter beste overtyding. Eg veit ikkje um det er rett aa eidfesta ein stortingsmann. Eg veit ikkje korleis det vil ta-ka seg ut for alle dei som kjem med vanlege frassegner og ikkje veit eidfeste. - er ~~det~~ ^{dei er} frassegner fraa stortingsmenn som har mindre verd? ?

112

Presidenten: Presidenten har intet forslag stillet, men presidenten uttalte, at hvis der ingen innvendinger fremkom mot hr. Hundseids ønske, gikk han ut fra at det måtte kunne innrømmes ham at ønsket blev efterkommet. Der er fra en rekke representanter anført betraktninger som presidenten går ut fra at også representanten Hundseid vil erkjenne riktigheten av. Men presidenten forstår at hr. Hundseid ved innledningen til dette møte har følt en naturlig trang til, og ønsket, å iakttata alle de former som blev iakttatt under det foregående møte. Men presidenten mener at efter de uttalelser som nu er falt, må hr. Hundseid i så henseende være tilfredsstillet.

116

Peerseni: Får jeg bare lov til i forbindelse med hvad jeg sa første gang, å si, at det formelt er uriktig å tillate hr. Hundseid å avlegge ed når han har avgitt denne forklaring. For Stortinget er ingen domstol, Stortinget er en forsamling som etter grunnlovens § 75 h. kan innkalle. Men da forutsettes det at Stortinget først tar standpunkt til hvorvidt hr. Hundseid skulde innkalles. Og da vil vi igjen komme over til det spørsmål - det er en prinsipphistorie - om ikke det å innkalle denne mann i denne forsamling, hvor han har anledning til fra den samme talerstol å gjøre sine betraktninger og sine bemerkninger og til å ~~gjøre~~ redegjøre for sig, om ikke det er en ~~praksis~~ praksis som Stortinget skal betenke sig på forinnen det slår inn på den vei. Den er nødvendig, idet hr. Hundseid, som enhver av oss, er tilstede, og kan gi sin redegjørelse, som vi alle stoler på.

(12)
Presidenten: Presidenten kan innrømme riktigheten av de betraktninger som hr. Peersen anførte, men presidenten finner Intetsomhelst i reglementet som avskjærer en hvilkensomhelst representant rett til uten nogen forespørsel fra presidentens side å avslutte et hvilket som helst innlegg i Stortinget med en høttidelig erklæring for sin egen del. Det har en annen karakter enn den ceremoni som foregikk i Stortingets møte den 16. ds., men presidenten går som nevnt ut fra at hr. Hundseid efter de falske bemerkninger er helt tilfredsstillt angående det ønske som han har. *Lafla.*

12
Peerssen: Jeg må gjøre en liten bemerkning ved det. Det er sløtt ikke avhengig av hvorvidt den mann som gir sin redegjørelse, vil be-
krefte den med en forsikring eller ed. Det er Stortinget som i tilfel-
le krever det. I dette tilfelle kreves der intet.

Andresen: Jeg synes ikke at et så viktig spørsmål skal avgjøres på stående fot uten at man får anledning til noen nærmere overveielser av de konsekvenser det innebærer. Det forekommer mig at der er meget ~~som~~ er riktig i hr. Peersens betraktninger. Jeg tror de fleste av oss er ute av stand til å avgjøre det helt sikkert her, og det måtte i tilfelle kunne gå an at hr. Hundseld senere fikk anledning til hvis han måtte ønske det, å avlegge en sådan forsikring eller ed. Som en improvisasjon her bør der ikke innføres nogen ny praksis, og ~~den~~ bør heller ^{ikke bestemmes} avslåes den.

Lykke: Jeg må erklære mig helt enig med hr. Peersen i hans betragtninger ~~der~~.

Hundseid: Jeg har tidligere i utenriks- og konstitusjonskomiteen den 30. januar i år redegjort for minister Wedels undersøkelser om Grønlands spørsmålet i Kjøbenhavn og London. Jeg går ut fra at referatet av denne redegjørelse blir trykt og utdelt til Stortingets medlemmer og offentliggjort samtidig med det annet som skal offentliggjøres av dokumentene i Grønlandssaken. Jeg synes at det kanskje hadde vært like så rimelig at denne redegjørelse i utenriks- og konstitusjonskomiteen hadde vært gjort kjent for Stortingets medlemmer før minister Wedel avga sin forklaring. Jeg tror at i så tilfelle vilde denne neppe ha virket fullt så sensasjonelt. Men utenfor min redegjørelse i ~~komiteen~~ ~~utenriks-~~ utenriks- og konstitusjonskomiteen som jeg ikke hadde tid til å utarbeide skriftlig, da jeg den gang hadde et sterkt arbeidspress, men som jeg allikevel henviser til, har jeg endal bemerkninger å gjøre til minister Wedels foredrag i Stortinget den 16. mai. Jeg vil først nevne at jeg hadde ikke nogen viden om at statsminister Kolstad hadde vært i kontakt med Wedel angående forliksforhandlinger med Danmark. Men jeg gikk fra ifjor sommer med et sterkt ønske om på en eller annen indirekte måte å få forbindelse med Danmark for å få vite på hvilket grunnlag man i Danmark var villig til å forhandle om forlik. Det var flere ting som gjorde at jeg etter hvert var kommet til at et rimelig forlik i Grønlandssaken vilde være det heldigste. For det første mente jeg at et forlik på rimelige vilkår vilde skape en mer forsonlig indrepolitisk situasjon her hjemme. Jeg har i flere år vært innstillet ^{for} på mer borgerlig samarbeide og for borgerlig samlingsregjering, og jeg mente at hvis Grønlandsstriden kunde ryddes avveien, så vilde det ~~skape~~ skape en mer forsonlig stemning innen de politiske partier. Jeg syntes at situasjonen her hjemme var så vanskelig, at det vilde være av betydning om jeg kunde bidra til å jevne veien for et bedre politisk samarbeide mellom partiene. Jeg hadde ved flere leiligheter og anledninger etter hvert fått et overmåte sterkt inntrykk av at Grønlandssaken mere enn noe annet bidrog til å skape en meget bitter stemning mellom personer og partier. Kunde vi få denne sak avveien, trodde jeg veien blev lettere til mere ^{mere} politisk forståelse, fordragelighet og samarbeide. Dette var kanskje innerst inne ~~danskesamarbeidet~~ at jeg ~~skulle fordele Grønlandssaken~~ - det er jo ikke så godt for no-

16
get menneske å lodde sitt eget hjertes dyp - men jeg tror nok jeg
tar til et det var dette som innerst inne for mig var den sterkeste
grunn til at jeg ønsket forlik i Grønlandssaken. Hertil kom at jeg
etter hvert personlig følte mig noget usikker over prosessens utfall.
Jeg var etter hvert kommet til at et forlik som sikret Norges fangst-
rettigheter på Øst- og Vest-Grønland, selv om vi måtte oppgi suverenit-
teten, var akseptabelt. Så kom minister Wedel i august. Det var
ham som søkte mig. Og da jeg hørte at selv delegasjonen hadde vært
inne på tanken om forlik med Danmark, må jeg tilstå at det gjorde et
sterkt inntrykk på mig. Men det vilde være urett av mig å si at det
var dette som var det avgjørende.

(Hinnáseti)...

Jeg har tidligere i utenriks- og konstitusjonskomiteen fortalt om dette møte, men etter Wedels foredrag i Stortinget har jeg enkelte ting å føie til. Jeg kom ved samtalens begynnelse inn på de grunner som gjorde at jeg var interessert for å få vite på hvilket grunnlag Danmark var villig til å gå til forliksforhandlinger. Minister Wedel erklærte da at han var en personlig venn av direktør Bernhoft og at han hadde mange innflytelsesrike venner og bekjentskaper i Danmark, og at det vilde være meget lett for ham underhånden å få vite hvor langt den danske regjering var villig til å strekke sig ved et eventuelt forlik. Minister Wedel understreket ~~møgestrekket~~ i samtalens løp meget sterkt at han kunde ~~XXX~~ foreta disse undersøkelser på grunnlag av at han ~~var~~ *var* ~~en~~ patriotisk nordmann, men ~~sen~~ samtidig, som gammel venn av Danmark, var interessert for å få istand et forlik mellom de to folk. Vi kom så inn på hvad jeg mente Norge måtte kreve, og jeg nevnte de fire punkter som det forliksgrunnlag jeg efter grundige overveielser var kommet til måtte være akseptabelt for Norge. Disse fire punkter er jo *nevd* ~~gjort~~ för, både ~~de~~ min redegjørelse i utenriks- og konstitusjonskomiteen, likesom de også er nevnt i hr. ~~Wedels~~ Wedels redegjørelse. Men jeg vil allikevel få lov til å gjenta dem her. De fire punkter er: 1) Norge får fem havner til depoter m.v. på Vestgrönland liggende bekvemt til i forhold til fiskebankene utenfor Vestgrönlands kyst. 2) Grönlandsavtalen gjøres permanent med de forandringer som følger av det, slik at denne avtale blir forandret til en slags servitut for Norge. 3) Arkivsaken ordnes efter Norges ønske. 4) Norge opgir suverenitetskrav over nogen del av Grönland. Dernest nevnte jeg som ~~min~~ ~~forutsetning~~ ~~en~~ forutsetning at man skulde underhånden undersøke om England var villig til å intervenere. Dette har jeg nærmere redegjort for i utenriks- og konstitusjonskomiteen. Men det som jeg her efter Wedels foredrag i Stortinget på det sterkeste vil understreke, det er at alle dissendersökels~~er~~ og fölinger som minister

18

Wedel med så overordentlig stor beredvillighet påtok sig å utføre, de skulde han gjøre som privatmannen Wedel, som den kjente, dyktige, fedrelandsinteresserte og patriotiske nordmann og den gamle venn av Danmark, som var interessert for å få istand et for begge parter tilfredsstillende forlik. Under samtalen sa Wedel fra at han måtte få en skriftlig utforming av det grunnlag for forlik som jeg var villig til å akseptere. Dette erklærte jeg mig villig til å gi, men dette grunnlag skulde kun Wedel ha for sin egen del, som en sikkerhet for at vi hadde ~~forstått~~ ^{forstått} hverandre rett, m. a. o. som en besegling av ~~samtalen. Jeg her lire til Wedels.....~~

(Hundseid) som en beselling på avtalen. Jeg har like til minister

Wedels

(Hundseid) foredrag i Stortinget levte i den tro at det var ganske klart for oss begge, at Wedel skulde gjøre disse undersøkelser ~~xx~~ i Danmark og England for egen regning. Men hadde skriftlig bekræftelse på at han hadde mig bak. Men dette skulde ikke vises frem i Danmark. Det var nettop Wedel selv som på det sterkeste fremholdt, at han hadde så mange forbindelser i Danmark, at han meget lett kunde bringe på det rene, hvad Danmark vilde by som forliksgrunnlag - uten å komme med noget tilbud fra den norske regjering eller den norske statsminister. Jeg blev derfor nokså overrasket og ubehagelig berørt, da det efterhånden av Wedels foredrag fremgikk, at han hadde oppfattet grunnlaget på en noget annen måte. Jeg levte hele tiden i den forestilling, at Wedel hadde påtatt sig å drive/undersøkelser, som jeg stod bak, og som han hadde påtatt sig å gjøre for mig, og som han hadde skriftlig fullmakt til fra mig, Men på den annen side skulde han i Danmark gjøre undersøkelsene som privatmannen Wedel. Vi har her levet i hver vår forestillingsgate. Jeg bebreider ikke Wedel, skjönt det efter min mening var klart avtalt mellom oss og ganske særlig sterkt fremholdt nettop fra ham, at han lett med sine forbindelser kunde få rede på Danmarks forliksgrunnlag, uten at det skulde være spor av at den norske statsminister hadde gjort nogen föllinger i Danmark.

Minister Wedel skriver i et brev til mig, dateret 29. august 1932:

" Jeg har ^{nu} sett direktøren i utenriksministeriet. Som de to gamle venner vi er har vi talt ganske fortrolig om saken. Det er tydelig at intet mindre enn bevarelsen av Danmarks suverenitet kan tilfredsstillle her. Hvis der kunde finnes en måte hvorpå oppgivelsen av suvereniteten kunde aksepteres, ikke alene av regjeringen, men av det norske folk, turde det, efter hvad jeg forstod, kunne håbes å opnå en overenskomst på nærværende tidspunkt, der gav Norge de praktiske fordeler som forlanges. Likeledes håbet direktøren at man også kunde tenke ordne arkivsaken såvidt mulig. I utenriksministeriet var man, så han, meget moderat. Stauning var jo mere nasjonal av politiske hensyn, men når det kom til

stykket var han jo en klok mann. Jeg tilla at jeg intet opdræg hadde, men at det var mig selv som, da direktøren hadde gitt mig anledning til å treffe ham. syntes at jeg ganske personlig måtte tale med ham for å se, om det skulde være mulig ennå på dette sene tidspunkt å skaffe et forlik mellom de to gamle broderfolk, samt at jeg anså vår samtale som fullt konfidentiell mellom to gamle venner. Heri var han enig. Tilslutt tilla han: " Vi vil såmen gjerne være kvitt hele saken." " En annen ting som vi også snakket meget om første gang minister Wedel besøkte mig, og som Wedel og jeg var helt enige om, det var at ingen måtte/vite noget om at disse føllinger skulde foregå. Wedel stillet meget strenge betingelser her. Jeg ytret ønske om bl.a. å nevne saken spesielt på et hold, men Wedel avslo det. Han sa at dette må foreløbig bli mellom oss. Wedel stillet i det hele tatt meget strenge betingelser. Han sa, at får delegasjon~~en~~ og presse det minste nyss om disse undersøkelser, så er alt forspilt. Dette understreket han, det hele måtte hemmeligholdes til vi hadde et ferdig, fullt utformet dansk tilbud. Mine brev er til Wedel bærer da også preg av denne strenge fortrolighet, og de er skrevne på en slik måte at de minst av alt egner sig til offentlige dokumenter. Planen var først å få England til å intervenere på et bestemt forliksgrunnlag, senere at den danske minister i Oslo skulde henvende sig til den norske utenriksminister om forhandlingene i Grønlandssaken på et bestemt grunnlag. Både Wedel og jeg var enige om, at hvis noget nådde offentlighetens kundskap før dette punkt, før det forelå et fast grunnlag fra Danmark, ~~før dette punkt~~, så var alt ødelagt. Og Wedel skriver i et brev til mig, datert 23. august 1932: " De kan være overbevist om, at det skal bli gjort uten å kompromittere regjeringen, og jeg skal meddele Dem snarest min mening om det beste vi kan opnå. Likeledes må jeg samtidig, altså til min ankomst i Kjøbenhavn den 28de erholde tilsendt ~~skriv~~ meddelelse om alle andre norske ønsker spesielt arkivsaken. Det turde nemlig nu være tiden for et generaloppgjør med Danmark og jeg må da ha en basis for arkivoppgjøret." Og så understreker Wedel: " Hurtighet og absolutt diskresjon er nødvendig, ellers kan det hele fortapes. Får avisene fått i noget er alt forspilt," med strek under alt. Jeg hadde derfor meget få fortrolige i denne sak.

Regjeringens øvrige medlemmer holdt jeg utenfor. Jeg snakket bare enkeltvis med nogen av dens medlemmer, så jeg var klar over at hvis et tilbud på grunnlag av de 4 punkter kom, så vilde et slikt tilbud få flertall i regjeringen. Jeg var chef i en regjering, som var dannet av en annen. Jeg var enig i den linje som regjeringen Kolstad i sin tid valgte i Grønlandsspørsmålet, men jeg hadde ikke vært med da linjen blev valgt, avgjørelsen truffet. Derfor hadde jeg ialfall selv følelsen av at jeg stod friere, og at jeg mere uavhengig kunde slå inn på forlikøgg- og forhandlingslinjen en demy som hadde valgt okkupasjonslinjen. Jeg vilde, så langt som mulig, alene - jeg sier uttrykkelig alene - ha ansvaret for at disse undersøkelser blev gjort. Og jeg forstod disse undersøkelser som en føler fra norsk side. Det jeg hadde tatt ansvaret for var at regjeringen var villig til forlik på grunnlag av de 4 punkter, hvis disse 4 punkter kom som et dansk tilbud på en eller annen måte, og i det hele tatt hvis der fantes en tilfredsstillende måte til å møtes til virkelige forhandlinger på dette grunnlag. Om undersøkelsenes forløp kan jeg henviser til min redegjørelse i utenriks- og konstitusjonskomiteen. Det er først når vi kommer så langt som til Wedels annet Osloophold i oktober, og til det som senere hendte, at jeg har nogen bemerkninger å gjøre. Jeg hadde nu den første samtale med minister Wedel 9. oktober. Jeg var straks klar over efter å ha hørt Wedels redegjørelse, at det var umulig å komme til forliksforhandlinger med Danmark på grunnlag av de 4 punkter. Under sitt forrige Osloophold hadde minister Wedel vært meget optimistisk når det gjaldt dette, og han mente dengang at vi kunde opnå svært meget, hvis vi bare opgav suvereniteten. Nu, efter at han hadde vært i følge med Danmark, så han noget anderledes på dette. Istedet for 5 a 6 havner på Vest-Grønland mente han nu at vi burde nøies med 2. Arkivsaken kunde ikke ordnes efter Norges ønske, idet Danmark var uvillig til å utlevere en del av det viktigste av arkivene, som det her gjelder. På denne måte var grunnlaget for det oppdrag som jeg hadde gitt Wedel, borte. Der forelå nu en helt ny situasjon. I mine brev er til Wedel hadde jeg uttrykkelig understreket, at de 4 punkter måtte betraktes som ufravikelige. I brev av 21.

hph.

september 1932 skriver jeg således bl.a. i et brev til minister Wedel - brevet er i sin helhet citert av ministeren, men jeg til-
 låter mig her bare å citere et avsnitt, for å belyse det som
 jeg her sier: " Utgangspunktet må være at jeg stiller mig an-
 svarlig for at regjeringen (og jeg er også sikker på at Stor-
 tinget) vil forlik på grunnlag av de 4 punkter. Jeg vil dog i
 denne forbindelse pointere, at når det gjelder disse 4 punkter
 er alle disse ufravikelige fra vår side, og at Danmark må gi et
 mere klart og konsist svar i imøtekommande retning, særlig når
 det gjelder Vest-Grønland, før vi kan gå til forhandling om forlik."
 Og jeg sier jo der uttrykkelig, 21. ~~okt~~ september: "Før vi kan
 gå til forhandling." Jeg så det altså slik, at dette vi nu holdt
 på med, ikke var forhandlinger. Det fremgår av dette at ^{ved et} vi måtte
 opgi arkivsaken og minske antallet av havner på Vest-Grønland,
 så var det gamle grunnlag for undersøkelser falt bort og en ny
 situasjon inntrådte. Jeg mente å få et generalopgjør med Danmark,
 hvorved vi på en gang kunde bli ferdige, ~~våre~~ kunde bli endelig
 ferdige, både med Grønlandssaken og med arkivsaken. Nu blev denne
 plan ved Danmarks mangel på innrømmelser adskillig forskjøttet.
 Men også på en annen måte var stillingen blitt en annen. Til å
 begynne med var Wedel og jeg enige om - det var jeg som fremsatte
 tanken og Wedel sluttet sig til og syntes at det vilde være en
 heldig ordning - vi blev altså enige om at Wedel skulde forsøke å
 få England til å intervenere på grunnlag av de 4 punkter, hvis
 Danmark sluttet sig *til dette*.

(Handskrift) Også her var Danmark imot. Men jeg fik når det
gjælder dette punkt, inntrykk av en annen ting som gjorde mig
betenkelig. Og det var at ^{hr.}Wedel satte lite inn på dette punkt.

Jeg skylder å opplyse, at jeg her har ingen positive beviser, men det
var etterhvert en følelse jeg fikk, en slags instinktiv fornemmel-
se, ~~at~~ at hr. Wedel ikke la noget press i arbeidet, når det gjaldt å
få England til å intervenere. Minister Wedel blev etterhvert ~~avvæ-
nende~~ <sup>avvæ-
nende</sup>
~~Han blev etterhvert~~ mere og mere interessert for selv å ordne saken.
Han nevnte stadig i våre samtaler at dette vilde være en fin avslut-
ning på hans politiske karriere, og jeg hadde i det hele tatt inn-
trykk av at hans personlige ergjerrighet etterhvert spilte så sterkt
inn at han ikke lenger var helt objektiv. Han blev etterhvert en
agitator for at vi skulde gå til forlik. Dette gjorde mig noget
betenkelig, men jeg var så sterkt besjålet av ønsket om å komme til
en mindelig ordning med Danmark, at jeg overfandt disse betenkellig-
heter. Den siste samtale med minister Wedel under hans annet Oslo-
ophold hadde jeg på "Grand" den 11. oktober, og da var utenriks-
minister Bræddland med, han var nettop kommet tilbake fra Genf.
Jeg hadde i forvåren fått professor Castberg til å utarbeide de
fra norsk side ønskelige forandringer i Grönlandsavtalen under for-
utsetning av at denne skulde gjøres permanent. Dette blev gjennem-
gått. Arkivsaken blev berørt, men den var vi igrunnen tidligere
blitt enig om, at dette krav burde frafallles, når ikke Danmark var
villig til helt å imøtekomme det norske krav. Jeg var nemlig redd
for at det kunde bli innvendt at jeg også forkludret arkivsaken, når
vi ikke kunde få alt utleveret. Men det som vi på dette siste møte
mest diskuterte, var havnespørsmålet på Vest-Grönland. Det begyn-
te med at jeg holdt på 5, helst 6 havner. Nu vilde hr. Wedel at
Norge skulde nøies med 2. Jeg stillet bestemt krav om 3, og hr.
Wedel gikk endelig med på å undersøke om vi kunde få 3. Videre
blev det avtalt, at hvis disse undersøkelser gav det ønskede resul-
tat, skulde hr. Wedel prøve å få utvirket at den danske minister i

Oslo skulde henvende sig til den norske utenriksminister med tilbud om forlikshandlinger på dette grunnlag. Det var min mening at da skulde saken forelegges for regjeringen og for Stortinget, likesom det tidligere hadde vært min mening, at hvis England fore-slo gjintervensjon på grunnlag av de før nevnte 4 punkter, så skulde også saken forelegges for regjeringen og Stortinget.] Så ~~kan~~ reisste hr. Wedel om kvelden den 11. oktober. Han var ikke før reisst for ryktene begynte å surre. Jeg fikk telefonopringninger og besøk, jeg hadde inntrykk av at det efterhånden var blitt en offentlig hemmelighet at hr. Wedel arbeidet med Grønlandssaken i Kjøbenhavn. Den 13. oktober brakte en rekke aviser skarpe artikler på grunnlag av disse rykter. Jeg skal citere en del av disse artikler. Først "Aftenposten" for torsdag 13. oktober - jeg husker ikke om det er morgen- eller aftennummeret, det har jeg dessverre ikke undersøkt:

8, 33-34

35

Samme dag skriver ^{nyse} "Dagbladet" en ledende artikel, som jeg skal citere:

36

"Den 17de Mai" bragte samme dag følgende artikkel:

Og "Norges Hændels- og Sjøfartstidender" skrev bl.a.:

Dette var året noget av det viktigste av det som Bølpressen
brakte den 13. oktober 1932.

Nu ber jeg erindre hva jeg tidligere sa, at når jeg gikk
til disse undersøkelser, skyldtes det for en ikke liten del - og
jeg sa, at innerst inne tror jeg det var den vesentlige grunn -
ønsket om å minske den politiske spenning mellom partiene og få
i stand et bedre grunnlag ~~for samarbeid~~ ^{for} ~~for~~ ^{for} politisk sam-
arbeide til løsning av viktige spørsmål i denne vanskelige tid.

15/11/40
38

(Hanssenid:) Men disse artikler berövet mig helt håpet i så hen-
sende. Det så ut og fortonet sig/for mig, da jeg hadde lest
disse artikler, som også forliksforhandlinger og forlik i Grön-
landsaken vilde bli grunnlaget for en ny og bitter og oprivende
politisk kamp og strid. Dessuten var nu det grunnlag som mini-
ster Wedel og jeg alltid hadde værret enige om måtte være avgjø-
rende for at disse undersøkelser skulde kunne føre til et hel-
dig resultat, falt bort. Jeg sikter her til det som jeg tidli-
gere har nevnt om, at diskresjon her var en livsbetingelse for
at det kunde føre frem. Det var nettop aller sterkest blitt
understreket av Wedel, at diskr'sjon her var en livsbetingelse.
Ved avisskriveriene og ryktene var dette grunnlag borte. Disse
rykter sivet ut på det - det tør jeg si - mest skjebnesvangre
og uheldige tidspunkt, iallfall på det efter min mening mest
skjebnesvangre og uheldige tidspunkt som overhodet kunde tenkes,
når man ønsket, at disse undersøkelser skulde føre frem til et
godt resultat; men dermed var nu dessverre intet å gjøre.

Om kvelden 12. oktober kom en av regjeringen og meddelte
mig, at der nu gikk så mange rykter om Wedels Osloophold og
Kjøbenhavnreise^f, at han bad om regjeringsskonferanse samme kveld
så regjeringen kunde få beskjed. Jeg efterkom dette, og regje-
ringskonferanse blev holdt samme kveld. Jeg gjennomgikk i den-
ne for første gang i regjeringen det som var foregått i denne
sak. For flere av regjeringen var dette helt nytt stoff, og for
alle undtagen utenriksministeren var det nytt, at arkivsakene ^{var}
falt vekk og at antallet av havner på Vest-Grönland var redu-
sert fra 5 til 3. Det blev sterkt fremholdt fra flere i regje-
ringen på dette möte, at når vi oppgir både arkivsakene og suve-
reniteteten, så er det ikke meget, neppe noget, vi har å vinne;
for når Danmark får suvereniteteten over hele Grönland, så vil
Danmark umulig kunne holde landet avsperrret i det lange løp.
Landet må åpnes. Og de havner som vi får på Vest-Grönland, vil
også andre nasjoner måtte få adgang til. Noen spesielle nor-
ske rettigheter kan dette ikke bli.

Det blev på dette möte besluttet, at Wedel öieblikke-